

Sprawa: petycja dotycząca zwiększenia budżetów samorządów gmin
Znak sprawy: DPL4.056.3.2024
Kontakt: Kancelaria MF
 tel.: +48 22 694 55 55
 e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Odpowiedź na petycję

Szanowna Pani,

odpowiadając na Pani wystąpienie w sprawie nowych danin uprzejmie informuję. Pani korespondencja została zakwalifikowana jako petycja, zgodnie z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach¹. Petycja może bowiem zawierać żądanie wprowadzenia nowych przepisów prawa mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji - Ministra Finansów.

Zgłoszone żądania

W petycji zaproponowano podjęcie działań umożliwiających zwiększenie budżetu gminy na profilaktykę zdrowotną, przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii oraz chorób cywilizowanych poprzez wprowadzenie przez radę gminy dodatkowych stawek opłaty lokalnej:

- za jeden produkt alkoholu, rada gminy ustala stawkę opłaty lokalnej, jednak nie więcej niż 5,00 zł,
- za jeden produkt wyrobu nikotynowego, kofeinowego (kawa, herbata, energetyki), rada gminy ustala stawkę opłaty lokalnej, jednak nie więcej niż 5,00 zł,
- za jeden produkt zawierający cukier lub cukry o innej nazwie, rada gminy ustala stawkę opłaty lokalnej, jednak nie więcej niż 5,00 zł.

Stanowisko wobec propozycji zawartych w petycji

¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 870.

Alkohol i wyroby tytoniowe są wyrobami akcyzowymi, których opodatkowanie reguluje ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym². Natomiast ustalanie i pobieranie opłaty od środków spożywczych określa ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym³, a opłatę za zezwolenie na obrót hurtowy napojami alkoholowymi w opakowaniach jednostkowych nieprzekraczających 300 ml określa ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁴.

Jako niezasadne należy uznać uregulowanie wymienionych w petycji wyrobów w ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o opłatach i podatkach lokalnych⁵.

Opłata od środków spożywczych została wprowadzona ustawą z dnia 14 lutego 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów⁶ i jest pobierana od napojów z dodatkiem cukrów, środków spożywczych zawierających cukry oraz substancji słodzących. Opłatą objęte są również napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny. Zgodnie z art. 12c ww. ustawy 96,5% wpływów z opłaty zasila budżet Narodowego Funduszu Zdrowia. NFZ przeznacza te środki na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia opieki zdrowotnej związane z utrzymaniem i poprawą stanu zdrowia świadczeniobiorców z chorobami rozwiniętymi na tle niewłaściwych wyborów i zachowań zdrowotnych, w szczególności z nadwagą i otyłością (art. 12c ust. 2). Wpływy z opłaty od środków spożywczych przeznaczone są na profilaktykę zdrowotną.

Opłata za zezwolenie na obrót hurtowy napojami alkoholowymi w opakowaniach jednostkowych nieprzekraczających 300 ml, została wprowadzona również przez przepisy ww. ustawy z dnia 14 lutego 2020 r. Wpływy z opłaty stanowią w 50% dochód własny gmin. Pozostałe 50% stanowi przychód Narodowego Funduszu Zdrowia. Wpływy z opłaty stanowiące dochód gminy, gminy przeznaczą na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu (m.in. zadania związane z profilaktyką lub rozwiązywaniem problemów związanych ze spożyciem alkoholu). Narodowy Fundusz Zdrowia przychody z tej opłaty przeznacza na działania profilaktyczne i świadczenia opieki zdrowotnej związane z opieką psychiatryczną, leczeniem uzależnień oraz innych następstw zdrowotnych spożycia alkoholu.

Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe to wyroby akcyzowe opodatkowane podatkiem akcyzowym. Stawki tego podatku wpływają na ceny detaliczne tych wyrobów. Polityka stawkowa jest tworzona z uwzględnieniem reguł zharmonizowanego podatku akcyzowego oraz realiów otoczenia gospodarczego. Dąży się przy tym do optymalizacji dochodów podatkowych, budowania pozycji konkurencyjnej przedsiębiorców, ograniczania pola do nadużyć na rynku wyrobów szczególnie temu podatnych oraz realizowania celów polityki ochrony zdrowia. Realizacja celu ochrony zdrowia ma swoje umocowanie w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1543 z późn. zm.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1718

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 2151

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 70

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1492 i 1493

na lata 2021-2025⁷, w którym jednym z zadań nałożonych m.in. na Ministra Finansów jest zmniejszenie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu, wyrobów tytoniowych i powiązanych. Cel ten jest realizowany w obszarze podatkowym poprzez stosowanie m.in. zharmonizowanych stawek podatku akcyzowego na wskazane wyroby.

Dodatkowo informuję, że nakładanie podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków następuje w drodze ustawy i musi być zgodne z zasadami prawa ujętymi w Konstytucji RP. Należy również mieć na uwadze, że podatki i opłaty lokalne w całości zasilają budżety gmin i to organy jednostki samorządu terytorialnego mają prawo ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawie. Ponadto należy zauważyć, że rada gminy dla realizacji lokalnych potrzeb społecznych (w tym profilaktyki zdrowotnej, przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii oraz chorób cywilizowanych) ma możliwość zwiększenia dochodów gminy w drodze referendum o samoopodatkowaniu.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, że brak podstaw do uwzględnienia zaproponowanych przez Panią rozwiązań w prawie podatkowym.

Kończąc, dziękuję za zgłoszoną inicjatywę.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Monika Derejko-Kotowska

Dyrektor

Departament Podatków i Opłat Stanowiących Dochód Jednostek Samorządu Terytorialnego

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 642